

obilnosti v gnječi v svojem gozdu, in ne morejo rasti v zadržanosti, naj se izvzamejo in v potrebnih praznih krajih zasadijo; prve po višinah, druge po nižinah, ali pa zgoraj omenjeni sad razun orehov zavtikuje, ter hudobneže in raztreseno mladino opominja pri živi glavi se varovati mladega lesa in ptujega blaga!

(Konec prihodnjic.)

Dopisi.

Iz Frama. Dragi „Slovenski Gospodar“! poslušaj prostega kmeta, kaj ti potoži.

Zvedeli smo, da so tudi nas konkordatoborec prišteli; bilo je to brati v Graški „Tagespošti“ in v „Marburgarci“; pa hvala Bogu! do nas se tisto pismo ni upalo, ker se pre-malokulture imamo ali z drugimi besedami, ker smo še pre-neumnini za take visoke reči, ki jih gospod „Arne“ unkray Drave v tem pismu razvija. Pa pri vsej svoji neumnosti, ktera se nam očita, hočemo vendar s svojo krvjo in svojim blagom udani biti svojemu svetlemu cesarju, s svojo dušo pa do smrti zvesti biti svoji veri ter se predrznemo besedico spregovoriti, čeravno v svoji neomikanosti, pa vendar po svoji zdravi pameti in po svoji, hvala Bogu! še bedlivi vesti.

1. Kar naše ljudske šole tiče, da bi se po „Arnejevem“ pismu od cerkve ločila, t. j. da bi duhovščina razun kršanskega nauka, ktere-ga bi kake dve uri v tednu otroke učila, pri šoli nič več opraviti ne imela, in tudi nič več govoriti ne smela, s tem mi nismo celo nič zadovoljni.

Slišali smo, da bi naši učitelji po novi postavi posvetni gosposki sami podložni bili; da bi se v prihodnje smeli v naše katoliške šole učitelji postaviti, ki niso naše vere, vse-ga tega nas Bog obvari. — Če se naši otroci, razun kršanskega nauka, kateri nam je in ostane vselej poglavitni nauk, v šoli še dobro brati, pisati, računati učijo, če se jim še razlaga sadjo-, trso-, svilo-, živinoreja in bčelarstvo, da nam po svojem izšolanju pri kmetovanju pomagajo, in če bojo enkrat sami svoji, da svoje pridelovanje si zboljšajo, se namen naših ljudskih šol popolnoma deseže. Kaj, bi li učitelji katoliške vere naših otrok vsega tega učiti ne zamogli?! Če ne, naj se osnovajo boljša pripravništva ali preparandije na katoliški podlagi; svoje vere pa kaliti ne pustimo, saj je naša mladina, Bog ve, od kodi to pride, že tako dosti abotna, trmasta, nepokorna, razuzdana, da ž njo težko rinjamo; ječe so že tako vse natlačene, kaj bi še le bilo, če bi se strah božji že v šoli zatiral?! Ali nimamo že zadosti tatov, ubijavcev, tolovajev, goljufov, zapeljivcev, prešestnikov, krivih priseg?

Naj si bo fantič v mladosti pri stariših in v šoli še tako lepo podučen in izrejen, če se pa potle neka leta v tujščini okolo klati, kakošen pride nazaj? Ves pohabljen na duši, da ga ni več poznati! Koliko je potem treba si prizadevati, da se mu rogovji poterejo, ali vsaj nekoliko odrežejo, da več tako strašno okoli sebe ne bode soper Boga in stariše in druge poštene ljudi. Prav ima naš rojak, pohorski kmet, gospod G d, kateri je rekel: „rajsi pošljem svoje otroke na planino ovac past, kakor pa v šolo, ki jo učitelj brez katoliške vere vodi.“

2. Zavolj nove zakonske, postave, ki se cvilna ali „civilna“ imenuje, se nam tudi nekako nerodna zdi, se ve da smo mi za to preneumni in nevedni, da bi reč prav zastopili, pa zdi se nam, da že vse okoli nas cvili. Mož cvili, ker se mu po županu zaročena žena več ne dopade, ker je nje že sit, in si drugo želi; žena cvili, ker ve, da bo prej ko ne v revščino pahnela, in Bog ve, ali jo bode kak drugi, morebiti že dva ali trikrat ločeni mož iz usmilenja pobral; otroci cvilijo, ker niso ne izrejeni, ne oskrbljeni; soseska cvili, ker je prisiljena za take uboge otroke nalašč sirotišnico staviti in za sirote iz srenjske zakladnice skrbeti; ter se ji povidama, davki naraščajo; in tako bo cviljenja zgorej in spodej, in tukaj in tamkaj od vseh strani, da si od samega cviljenja več pomagati ne bomo mogli! To bo sreča, da se Bogu usmili! Duhovskega jarma, ki te ljudi tako strašno tlačil, bomo rešeni, duh božji pa bo nas zapustil, in padli bomo v sužnji jarm, od ktere-ga nas ne bo samo šinjek ali vrat, temoč še nekaj druga bolelo!

Če se nam ravno zagotavlja, da taki pri županu novo poročeni se morejo po posvetni poroki v cerkev podati pred svojega župnika, da sv. zakrament prejmejo; pa ne bode li tudi takih grdunov, katerim ne bo za prejemanje sv. zakra-

menta, temoč le, da dosežejo svoj namen in dobijo ženo? Ne bo se dal vsak, če mu je na voljo dano, zvezati do smrti, temoč rad si bo prihranil kakšne zadnje vratice, skoz ktere bo, svoje žene sit, skušal pobegeti iz zaveze, v katero ga je le mesena poželjivost gnala. Kdor tega ne vidi, je slep, ali pa ne pozna ljudi, kakoršni, žalibog, dan današnji, cveto!

Podpohorčanski kmet.

Od Negove. J. Povsod se odmeva krik „soper“ in „za“ konkordat! Soper kričijo in podpisujejo bedasti in hudobni prekucahi, koji trdijo: da je konkordat izvir vsega zlega; — v resnici pa ga nič ne poznajo, tem manje pa razumejo. Ljudje brez glave pa za unimi glas poganjajo, češ, tako smo tudi mi kaj več od vsakdanjih šlev!

Za konkordat se poganja vse, kar še pravico in red ljubi: naj vsak ima, kar mu gre pred Bogom in pošteinim svetom. Bogme! Ti katoliško ljudstvo naj več hasna imaš, ako konkordat ostane, cerkev neodvisna postane od posvetne vlade; vse pa izgubiš, ako imaš crkveno vladu od posvetne oblasti odvisno. Crkvena oblast vlada po božjih in crkvenih postavah; kdor jej svobodo krati, zavera je delovanje, škoduje živemu telesu sv. cerkve, ki hoče imeti duševne hrane brez prikrajšanja. — Zato naj ostane konkordat in katoliška cerkev s šolo vred, kakor je; le naj bo šola po naravnih pravilih vredjeja, kakor ji gre, da bo v resnici narodna učilnica ne trpinčnica jezikoslovja v potrato naj potrebnejšega časa nježne mladosti ljudske! — Da ni tako, vsak vidi, ki oči ima; na tem žalostnem stanju pa gotovo cerkev ni kriva marveč tisti, ki tirjajo, za slovenske otroke nemške šole. Kder ima cerkev svoje šole, se ne šopiri nemškutarija; in kolikor se je v šolah slovenščini še kotec ohranil, se je ravno cerkvi zahvaliti.

Tudi tu se „nemška“ zaupnica za možko potegovanje svitlemu knezovladiki labodskemu podpisuje. Ali stavim glavo, da je niti rojen trd Nemec, še manje pa zagriznjeni nemškutar popolnoma razumi; čisto nič pa Slovenci ne razumejo zaupnice nemške, ko jo bi imeli podpisati. — Za Boga! Ali ni toliko soli, da bi se v saj v teh žalostnih okoliščinah dosledno ravnalo — in ker se že za ravnopravnost poteguje, saj po „slovensko“ zaupnica med trde Slovence razposlala?! — Ako se jaz med trde Nemce v duhu postavim in tam za svojo pravično reč pred Bogom in resnicoljubnim svetom poganjam s čisto slovenskim razglasom jedrnato razloženim: — ali se mi ne bodo vsi smejali, da se predrznem v ptajem jeziku svojo reč dognati?

Vsaakega učenika je sveta dolžnost ljudstvo v njegovem, njemu umevnem jeziku podučevati; za Boga! kako je vendar mogoče zahtevati da se kaj vspešnega pri ljudstvu doseže z jezikom jemu ne razumevnim? — Za nekih ošabnih gizdelinov voljo nima vse ljudstvo trpeti: to terja Bog in zdrava pamet!

Ravno ta zaupnica v nemškem jeziku med narod slovenski poslana, nam žalostni prepad kaže, v ktere-ga smo, zabredli. Tisti, ki so jo razposlali, čeravno so imeli naj boljše namene, so vendar v grozni zmoti, ako mislijo, da so štajarski Slovenci že kakti mehke hruške za veliko Nemčijo! Dajte narodu, kar je narodovega, in potem boste videli, da je Slovenec tudi v crkvenih zadevah modra in previdna glava! „Kdor pa veter seje, bo imel za zetev vihar!“

Iz Zagreba 26. novembra. F. K. (Naši poslanci in prvaki, razni dogodki.) Bral sem dopis iz Karlovca o Klunu, dober je bil, sama resnica. Toliko je trpel slovenski narod, po 10 ur daleč so možje v blatu cokljali svojih poverenikov volit in zdaj je taka. Koliko so pošteni idriški rudarji pretrpeli do dohoda novega rudarskega načelnika g. Lipolda, ker so imeli pogum nas Dežmana rešiti, ali „prvaki“ ne morejo brez Dežmaniad obstajati in morali so nam proti volji vsega slov. naroda novi natis Deschmana v podobi Kluna priskrbeti! Vsak količkaj rodoljuben človek bi moral pri takem ravnanju od jeze in srditosti kleti, ali pa od tuge in žalosti plakati. — V obče vsi naši bečki poslanci so prav žalostna prikazen vsak dan se človek bolj in bolj prepričuje, da res niso vredni, da bi o njih govoril! Naš narod bi res zaslužil bolje zastopnike, nego so ti krompirjevci. Človeka bo skoraj sram biti Slovenec. Naj huje je to pri vsem tem, da nimamo upanja, da bi bilo skoro bolje. Tako imenovani prvaki bodo skoro ob ves kredit pri narodu, mlajši zarod ima pa premalo eneržije, ali pa preveč disciplin kakor se vzame. Edini g. dr. Bleiweis je še, ki maši

luknjasti sod po svoji moči, pa kaj to pomaga, ko zmirom doma ostaja in v „Novicah“ toži, kajti ako bi bil on na Dunaju, gotovo se ne bi bilo to godilo, kar se godi na sramoto našega naroda. Dr. Bleiweis je morebiti med vsemi našimi narodnjaki naj neodvisnejši po svojem stanu in svojih dohodkih. Ako je človek vodja narodu, kakor je gospod doktor že okoli 25 let v resnici vodja slov. naroda, prevzeme tudi s to častjo ogromne dolžnosti. Kje je poslanstvo na Dunaju, kje je razstava v Moskvi?! Izgovori s starostjo, bolehnostjo so v sedajnem tako važnem času malo tehtni, poglejte 75 let starega Palackega! — Nagovorili smo bili letos tudi nekega obče znanega našega pisatelja, da naj tudi on kandidira, da vendar kaka mlajša sila v kranjski zbor pride. Obrnul se je on res zaradi tega pismeno do dveh najodličnejših prvakov v Ljubljani, pa ga še nobeden niti odgovora ni vrednega našel, ker so morali preveč s Klunom telegrafirati in korespondirati; tudi ni ta pisatelj niti glava kake konkordije, niti z nobenim ministrom znan!

Pa pustimo to, kajti „cur infandum jubes renovare dolorem“! (Zakaj velevaš neizrekljive ponavljati bolečine?) Pri nas je Rauch pokazal dozdej dosti eneržije, ali zdaj nekako peša, — pravijo, da mu je žal, da je tako kajko spustil na profesorje in da je mnogim obetal, da jih bode rehabilitiral. Senekoviča v Varaždinu je že. Varaždinci so strašno razkačeni, ker jim je Rauch domačega sina Jagiča, kateheta, spravil ob službo. Dogovorili so se, da bodo v II. kotaru jega volili za zbor, ako jih ne bode Bedekovič, veliki župan s premeteno prijaznostjo in zvijačo še zadnji čas predobil na svoje roke. Bojim se zelo! Bivši direktor zagreb. realke in član jugosl. akademije, ktere ga je Rauch spodil, g. J. Torbar je zdaj pri svojem prijatelju župniku Ronešu na Plešivici, ki se šteje med naj bolj izobražene in narodne duhovne zag. škofije. Bivši realkini katehet tudi spodeni g. Rihtarič je administrator župe pri sv. Ivanu 2 pošti od Zagreba; godi se mu dobro, samo dolgočasi se. — V Požegi je spodil Rauch g. Kosa, pod imenom „Cestnikov“ kot slov. pisatelja znanega, od sodnije. — Ravno je prišel delat sodniškega izpita, pa je to izvedel, ali izpit mu bodo vendar dali delati. Kakor so mi drugi nepristrani pravili, bil je strašno priden, več je delal, nego trije drugi, vsi so mislili, da bode dobil pohvalnico — kar je vanj treščilo iz jasnega, — samo zato ker je bil vedno odločen narodnjak v madjaronskem gnjezdu, — bil je vedno slovenskemu imenu na slavo in na čast. Materijalno ga to ne vniči, ker ima 2 bogata žlahtnika, zag. mestnjana, bivša madjarona, ki sta pa vsled tega dogodka srdita sovražnika Rauchova postala. Ni sreče brez nesreče, pravi že star pregovor. — O velikem bilježniku zag. županije g. Dutkoviču pravijo, da je z razvitimi zastavami odjadral v madjaronski tabor, on, ki je velik župana M. Bogovica pri nastopku s svojim pozdravom tako izvrstno persifiral. Pa pri Dutkoviču je vse mogoče, on ni bil nikdar zanesljiv, on je zmirom z vladajočo stranko koketiral, Hrvatje pravijo „šaral“. — Vrli narodnjaki Slovenec g. Šetinec je od deželne zag. sodnije za kazen prestavljen v Vukovar, Hrvat Mikec pa v Varaždin oba na svoje stroške, — mladi Vakanovič, sin glasovitega finančialnega ravnatelja, je pa postal brez vsega sodniškega izpita tajnik pri banski tabuli! — Madj. „Hrvatske novine“ vredeje v resnici gospod dr. Ignac Brlič, obče znan s priimkom „Domin Murgo“, ki je dobil za to službo v Zagrebu; on je jeden naj hujših renegatov na vsem jugu, ljubljani. Dežman je proti njemu žlahtno dišeča violica. Pod Mažuraničem je pisal v „Domobran“ sestavke in se je zmirom pod vsakega podpisal. Če mu rečeta v lice: še tako mrzko besedo ne spremeni nobene barve, kar smehlja se, — in ta „naša dika“ naroda je še le 32 let star neoženjen!

Novičar.

Državni zbor.

V 56. seji drž. zbora so se odobrili neki predlogi o železničnih zadevah. Končno je minister bogočastja g. Hye zbornici naznanil, da je že vsem jemu podložnim uradnikom zapovedal, da morajo za to skrbeti, da se učenje telovadstva v vseh šolah, če je mogoče, še to šolsko poletje, kot zapovedan uk vpelja.

V 57. seji drž. zbora je govoril Basilko za avtonomijo in proti centralizaciji. Dokazal je lepo žalostne posledke centralizacije. Obžaluje tudi, da niso Čehi nasočili. Upa vendar, da se po avtonomičnih dovolitvah, kake so v vezdajnih postavah predložene spet pridobijo.

Gospodsk zbornica je imela poredomo dolge seje, v kterih je bilo na dnevnem redu državna glavna postava in februarina postava, v kteri so se neke spremembe napravili, ktere se tičejo šolskih zadev in gruntih knjig in proti kterim so se posebno zlo vpirali Poljaki ali vendar celo zastoj. Zdaj se pravi, da se tudi v državnem zboru hočejo Poljaki proti tim spremembam postaviti in če bi se vendar odobrile, po tem celo iz zbora oditi. V gosposki zbornici je zdaj došla na red, postava od poslanstva (delegacija).

— V Zagrebu kandidirajo za poslance v deželni zbor od narodne stranke: Mrazovič, Jagič in Šram.

— Iz Hrvaške se piše, da se tamošnjim uradnikom žuga, da zgubijo službe, če bodo v njihovih okrajih izvoljeni narodni za poslance. Tako je že raynal Schmerling v Dalmaciji, tedaj to ni nič novega.

— Ob svojem času iz službe djan Golowackij, kteremu so takrat še dali pol penzije, je zdaj celo penzijo zgubil.

— Ali bo konferencija ali ne? to je zdaj najvažnejše pitanje. Kakor se zadnje dane kaže, bode, ker sv. Oče papež in mnoge vlade so k temu že privolile. Gotovega še vendar ni nič.

— Kar se tiče tako imenovanega „rimskega prašanja, se četeje v „Movimento“ sledeče: „Kakor je izrekel general Lamarmora se vrti celo rimsko prašanje med francosko in italijansko vlado spet okoli prašanja, ali se bode napravila zveza med Francosko in Taljansko ali ne, ktero Francoska tirja od Taljanske če bi nastopili mogoči primerljivi. — Darilo za podpis take zveze bi bil Rim.

— V „Napredku“ dokazuje glasovit pisatelj g. dr. Subotič po jemu lastni izvrstni pisavi, da hrvaško-srbski narod trojedine kraljevine volilnega reda za deželni zbor, kteri je jim podeljen (oktroiran) niti prijeti ne mora niti ne more niti ne sme.

— Zdi se, da se v Srbski res prav važne reči pletejo. Knez Mihael si je namesto Garašanina izvoljil za načelnega ministra Ristić-a moža krepke volje. Piše se že iz Srbske, da se tamo noč in dan pripravljajo velike stvari za vojsko.

— Dr. Klun je postal oddelni svetovavec pri ministerstvu kupčije.

Tržna cena pretekli teden.

	V Varuždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	5	60	6	—	6	10	5	46
Rži	3	85	2	95	3	90	3	80
Jočmena	2	80	3	20	3	25	—	—
Ovsa	1	80	1	85	1	80	1	70
Turšice (kuruze) vagan	2	85	3	10	3	10	3	20
Ajde	2	80	2	65	3	45	2	60
Prosa	2	70	2	60	2	10	2	80
Krompirja	1	30	—	90	1	20	1	15
Govedine funt	—	18	—	24	—	22	—	24
Teletine	—	24	—	26	—	24	—	26
Svinjetine črsteve funt	—	30	—	26	—	24	—	24
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	—	6	90	9	—
„ 18“	—	—	—	5	35	—	—	—
„ 36“ mehkih	—	—	—	—	—	5	—	7
„ 18“	—	—	—	—	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	40	—	40	—	45
„ „ mehkega „	—	60	—	30	—	40	—	40
Sena cent	1	40	1	20	—	80	1	—
Slame cent v šopah	1	20	1	10	—	65	1	—
„ „ za steljo	—	80	—	80	—	45	—	70
Slanine (špeha) cent	42	—	32	—	—	—	—	—
Jajec, tri za	—	10	—	10	—	—	—	—

Cesarski zlat velja 5 fl. 72¹/₂ kr. a. v.

Ažijo srebra 118.50.

Narodno drž. posojilo 66.—.

Loterijine srečke.

V Trstu 30. novembra 1867: **20 10 39 59 14**

Prihodnje srečkanje je 11. decembra 1867.